

INGRIJPEN BIJ JEUGD,
GEZIN EN ZEDEN

DE ZAAK-FARIDA ZARGAR

'VERSCHONINGSRECHT
IS UITGEDIJD'

OPPORTUUN

RELATIEMAGAZINE VAN HET OPENBAAR MINISTERIE | NR 05 | JAARGANG 21 | OKTOBER 2015

in dit nummer...

VOOR DE DIGITALE LEZER

 = print

 = terug naar inhoudsopgave

 = direct naar onderwerp op om.nl

Klik via de inhoudsopgave door naar het artikel.

Aanmelden via OM.nl/actueel/opportuun

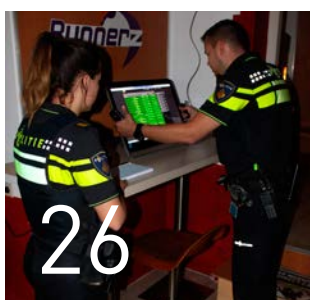
Jeugd, gezin en zeden

▲ Kindermishandeling, huiselijk geweld, seksueel misbruik. Ingrijpen rijkt verder dan het rond krijgen van een strafzaak. “Het is nodig om tijdig af te stemmen met zorg- en hulpverleners om te bepalen in welke vorm het strafrecht kan worden ingezet.”

Kaplaarzen

▲ In het onderzoek naar de vermissing van Farida Zargar had officier Katja van der Maas standaard haar kaplaarzen in de achterbak liggen.

Hand in hand

▲ Tegen de ondermijning in Rotterdam-Zuid trekken OM, politie, gemeente en fiscus samen op. Reportage.

En verder...

- 03 Voorwoord
- 04 In Beeld: Zoek die spanning niet
- 06 'Verschoningsrecht is uitgedijd'
- 15 Zwart-op-wit: discriminatie
- 19 Stage bij het OM
- 24 KortOM
- 25 OMgeslagen
- 30 Tring! “Met Stefanie Lablans”
- 32 Omgeving: Kinderarts Elise van de Putte

GERRIANNE ROZEMA

Manager Veilig Thuis Midden-Brabant

Een kwestie van veiligheid

Recent kreeg ik op een zondag een mail van districts-officier Jessica Janssen. Vanaf de ZSM-tafel koppelde ze het vervolg terug van een aanhouding buiten heterdaad. Na intensieve afstemming tussen Politie, OM en Veilig Thuis was twee dagen eerder een man aangehouden omdat hij zijn vriendin dreigde te vermoorden. Later werd een wapen aangetroffen. Mogelijk is met dit gezamenlijk proactief handelen veel ellende voorkomen en wellicht een mensenleven gered...

In de afgelopen 4 jaar zijn in Nederland namelijk 253 vrouwen vermoord. Meer dan de helft van hen kwam om het leven door hun (ex-)partner.

Tien jaar geleden was een dergelijke samenwerking met het OM vrijwel ondenkbaar. Er werden nog geldboetes opgelegd bij de afdoening van huiselijk geweld, ambts-halve vervolging werd niet standaard overwogen en er waren vele plankzaken. Het overleg met het OM was zeker niet vanzelfsprekend.

Gelukkig is er veel veranderd. De 'Meerjarenvisie Jeugd, gezin, zeden 2020' en de nieuwste concept Aanwijzing Huiselijk geweld en Kindermishandeling onderschrijven de noodzaak van een geïntegreerde aanpak van huiselijk geweld, zeden en kindermishandeling. Tevens ligt er het landelijke samenwerkingsmodel met duidelijke afspraken over de nieuwe samenwerking tussen de VNG, het OM, de politie en de Veilig Thuis-organisaties.

Vanuit onze dagelijkse praktijk omarmen wij deze ontwikkeling. Hiermee is een fundament gelegd voor een nauwe samenwerking tussen zorg- en justitiepartners die kan leiden tot meer efficiency en minder maatschappelijke inzet. Maar vooral ook tot minder recidive en duurzame veiligheid. En daar gaat het toch om.

Tenslotte zou ik nog één wens willen uitspreken. Voeg een korte module toe aan de opleiding van toekomstige officieren over huiselijk geweld en kindermishandeling. Een investering in deze kennis leidt dit tot meer begrip en tot een beter beoordelingsvermogen. En vooral: tot meer inzicht hoe belangrijk het OM is bij het vergroten van veiligheid. ▸

‘Zoek spanning niet op!’

▲ Illegale hennepsteelt geeft risico's. Die waarschuwing kregen elektriciens en installateurs begin deze maand in een *stand* van de Elektrotechniekvakbeurs in Utrecht. Bezoekers waanden zich er in een illegale hennepkwekerij en kregen van OM en politie uitleg over de gevolgen van de nieuwe Opiumwet. Sinds 1 maart 2015 zijn handelingen ter voorbereiding of vergemakkelijking van illegale hennepsteelt – zoals aanleggen van stroom – strafbaar. Op bewust

faciliteren van georganiseerde hennepsteelt staat een gevangenisstraf tot drie jaar of een geldboete tot 81.000 euro.

OM, politie en partners willen de beroepsgroep van elektriciens en installateurs weerbaar maken tegen de georganiseerde hennepsteelt. Wie door criminelen voor een klus wordt benaderd, moet het aanbod afslaan en melding doen bij de politie of Meld Misdad Anoniem. Ook wanneer zij enkel een redelijk vermoeden hebben van illegale henneppraktijken. ▼

Het verschoningsrecht is uitgedijd

HOOFDOFFICIER MARIANNE BLOOS WIL ONGEWENST GEBRUIK VOORKOMEN

Ze staat achter het verschoningsrecht. Maar Marianne Bloos wil de discussie aan of de reikwijdte ervan in Nederland niet te groot geworden is. Interview met de FP-hoofdofficier. “Je moet voorkomen dat het een aanzuigende werking heeft op criminelen.”

TEKST MARIEKE VAN DER MOLEN FOTO LOES VAN DER MEER

▲ De minister van Veiligheid en Justitie (V&J) beloofde eind vorig jaar om het professioneel verschoningsrecht tegen het licht te houden. Daarom praat het OM nu samen met het ministerie, de advocatuur en het notariaat over de ontwikkeling van het verschoningsrecht. Voor de zomer verscheen er een artikel in het Financieel Dagblad over het verschoningsrecht. Het OM vertelde in de krant dat het in gesprek wil met advocaten en notarissen over het verschoningsrecht. Het artikel ontkende veel reacties bij advocaten en notarissen. Het vakblad voor het notariaat kopte: ‘Aanval op verschoningsrecht ongefundeerd’. In de Opportuun reageerde advocaat en landelijk portefeuillehouder strafrecht van de NOvA Bert Fibbe. Tijd om hoofdofficier Marianne Bloos van

het Functioneel Parket wat vragen te stellen.

Wat is de aanleiding voor de gesprekken over het verschoningsrecht?

Onze kerntaak is het handhaven van de strafrechtelijke rechtsorde. Dat doen we uiteraard door criminaliteit aan te pakken. Maar ook door het beschermen van fundamentele rechten, zoals het verschoningsrecht. Dat is onze magistratelijke rol.

Het OM beseft heel goed dat zonder het verschoningsrecht de rechtsstaat niet kan functioneren. Wij staan dan ook pal achter het verschoningsrecht. Bij de fraudebestrijding viel het ons op, dat er standpunten over het verschoningsrecht door advocaten en notarissen worden ingenomen, waarvan wij ons afvragen of het verschoningsrecht in de oorsprong zo bedoeld is (zie kader). Wij constateren dat de standpunten de effectieve fraudebestrijding in de weg

Wat is het verschoningsrecht

Het verschoningsrecht is het recht om in een onderzoek te weigeren, zelfs tegenover de rechter, om informatie te verstrekken. Dit recht komt toe aan functionarissen met een beroepsgeheim, zoals advocaten, artsen, notarissen en geestelijken.

staan. Er lijkt een onbalans ontstaan en daarom wilden wij het gesprek aan gaan met V&J en de advocaten en notarissen om te zoeken naar een manier waarop effectieve criminaliteitsbestrijding en een maatschappelijk relevant gebruik van het verschoningsrecht met elkaar in balans zijn.

Het interview in het FD werd door het notariaat en de advocatuur ervaren als 'aanval op het verschoningsrecht'. Waarom doet het OM dat?

Het verschoningsrecht is een belangrijke pijler van onze maatschappij. Ik wil het verschoningsrecht zeker niet aanvallen. Het professioneel verschoningsrecht bestaat voor advocaten, artsen, notarissen en geestelijken. Dat verschoningsrecht is van groot maatschappelijk belang, omdat een

ieder zich vrij tot hen om bijstand en advies moet kunnen wenden, zonder vrees voor openbaarmaking van wat besproken is. Aan dat belang willen wij absoluut niet tornen. Dat staat als een huis. Daar willen we helemaal niet vanaf. En, terug naar advocaten, de discussie die wij willen voeren gaat al helemaal niet over de verdachte in een strafzaak en zijn advocaat. Het gaat juist om werkzaamheden buiten strafrechtelijke situaties.

Wat wil het OM dan?

Waar het ons om gaat is het volgende: In de leerstukken over het verschoningsrecht gaat het nog over een moordwapen dat bij de advocaat in de kast wordt gevonden. De naam van het leerstuk - corpora et instrumenta - doet ook al meer denken aan kruispistolen. De wereld is sinds

Standpunten uit de praktijk, die door advocaten zijn ingenomen:

- Alle mails waarin de advocaat in de cc staat, vallen ook onder het verschoningsrecht. ECLI:NL:RBAMS:2015:1775
- Als een bedrijf dat vreest verdachte te zijn een advocaat inschakelt, en het bedrijf stelt op diens advies schriftelijke vragen aan derden, valt die correspondentie van dat bedrijf daarover met die derden ook onder het verschoningsrecht van die advocaat. ECLI:NL:RBAMS:2015:2183
- Als de fulltime directeur van een Nederlands bedrijf die in Nederland woont, mailt met zijn medewerkers (die eveneens in Nederland fulltime voor dat bedrijf werken) valt alle correspondentie tussen hen onder het verschoningsrecht, omdat al deze personen in de VS als advocaat staan ingeschreven (afgevoerd, niet gepubliceerd).
- Als een ondertekend meerpartijencontract alleen bij een advocaat of notaris ligt, valt dat onder het verschoningsrecht, ook als het niet ergens anders te vinden is. ECLI: BL:RBOBR:2014:3420

1926 ingrijpend veranderd. Door internet, skype en e-mailverkeer is de wereld kleiner geworden. We zitten nu in de 21ste eeuw, met e-mails en computerbestanden als mogelijke voorwerpen en instrumenten van misdrijven. Met twee muisklikken heb je bijvoorbeeld een brievenbusmaatschappij op een eiland ver weg. Met drie muisklikken staat je geld daar op de rekening. We hebben het over digitale concepten van contracten in opeenvolgende versies die door advocaat en cliënt heen en weer worden gestuurd.

Er zijn meer geheimhouders bij gekomen. Het dagelijks werk van geheimhouders is ook veranderd. De advocaat van vroeger gaf door de bank genomen alleen juridisch advies ten behoeve van gerechtelijke procedures. Tegenwoordig, in een tijd waarin advocatenkantoren steeds meer aan commerciële dienstverlening doen, adviseren ze niet alleen cliënten, ze doen ook zelf onderzoek, adviseren over internationale bedrijvenstructuren en schuiven aan bij bestuursvergaderingen. Dat is een onvermijdelijk gevolg van de juridisering van de maatschappij.

Als een advocaat betrokken is, vindt de advocatuur al snel dat het dan ook onder de geheimhouding en daarmee het verschoningsrecht valt. De vraag is of dat terecht is. Wat is een advocaten- of notaristaak en wat niet? Moet op een fraudeonderzoek door een advocaat een verschoningsrecht rusten, terwijl de accountant die dat van oudsher doet geen verschoningsrecht heeft? En de advocaat nu ook zelf niet het onderzoek doet, maar dit laat doen door een door hem ingehuurde accountant?

De reikwijdte van het verschoningsrecht is door maatschappelijke

ontwikkelingen en de uitbreiding van taken enorm vergroot, zonder dat er ooit is nagedacht over de vraag of al deze uitbreidingen wel horen bij het verschoningsrecht. Wij merken kortom dat de praktijk in onbalans is geraakt. We zijn met de beroepsgroepen in gesprek hoe die balans weer terug te krijgen is.

Wat zou een oplossing zijn?

In Nederland is het nu zo geregeld dat de betrokken geheimhouder zelf moet beoordelen, of wat hem is meegedeeld, behoort tot datgene

De wereld is veranderd, maar het verschoningsrecht is sinds 1926 hetzelfde gebleven

wat hij moet geheimhouden. Dat paste bij de tijd dat de advocaat vooral juridisch advies over procedures gaf aan cliënten. Toen kon hij – de enkele keer dat er een verzoek kwam – die beslissing ook zelf nemen, want de wereld was nog niet zo groot en complex. Hij overzag de meeste puzzelstukjes. Maar tegenwoordig is dat niet meer zo. Criminelen maken gebruik van het verschoningsrecht van geheimhouders. En dat komt steeds vaker voor. Geheimhouders overzien een feitencomplex vaak niet meer helemaal. Criminelen verspreiden alle puzzelstukjes over verschil-

lende verschoningsgerechtigden. We proberen duidelijk te maken dat het bij fraude en witwassen vaak niet gaat om dat kruitpistool dat bij de advocaat in de secretaire is verstopt, maar om voorstellen, concepten, mails en amendementen. En dan nog niet eens het hele voorstel, concept, of e-mail, maar soms slechts een bijzin, een extra naam of persoon of plaats die genoemd werd. Let wel: een borduurwerkje waarvan de geheimhouder alleen de achterkant ziet. Hij weet dus zelf ook vaak niet eens dat hij wordt gebruikt. Dan is het ook niet handig dat hij zelf de beslissing moet nemen.

We hebben de afgelopen jaren veel geprocedeerd, juist ook in situaties waarin de advocaat of notaris zelf geen verwijtbare rol speelde in het feitencomplex. Dat heeft jurisprudentie gekweekt. De rechter heeft ons de afgelopen jaren vaak in het gelijk gesteld: advocaten en notarissen doen vaak ten onrechte een beroep op hun verschoningsrecht. Dit alles overziend, kan je je afvragen of de geheimhouder steeds zelf degene moet zijn die moet beslissen of iets onder verschoningsrecht valt of niet.

Maar nu is het toch ook de rechter die beslist, zie de lopende beklagprocedures?

Eerst beslist de advocaat. Het is nu in principe 'nee' voor het OM, tenzij de advocaat de stukken zelf vrij geeft. En daar is hij niet snel toe genegen, want het is naar zijn oordeel een absoluut recht en ook tuchtrechtelijk en civielrechtelijk loopt hij risico's als hij te snel tot vrijgave overgaat. En hij kan vaak zelf niet zien dat hij soms gebruikt wordt.

Advocaat Bert Fibbe zei in zijn interview: 'Advocaten zijn er niet om het werk van het OM makkelijker te

maken.' Daar ben ik het van harte mee eens. Ieder heeft zijn rol in het proces en die rol moeten we houden. Maar het gevolg van die partijdigheid is dus wel dat advocaten zich door de ontwikkeling van hun beroep voor steeds meer activiteiten beroepen op het verschoningsrecht. En die activiteiten zijn steeds omvangrijker geworden, dus het komt ook steeds vaker voor dat iets is afgedekt door het verschoningsrecht. Wij moeten dan weer naar de rechter om te laten beslissen of dat terecht of onterecht is. Het gaat ons niet om de tijd of moeite die het kost. Het gaat erom dat we het met zijn allen niet moeten willen dat het verschoningsrecht van advocaten of notarissen op deze manier gebruikt wordt door criminelen.

Dus je wil niet dat de advocaat beslist over het verschoningsrecht, maar jullie zelf?

Nee. Dit is geen beslissing voor het OM om zelf te nemen. In de eerste plaats moet de beroepsgroep zelf kijken in hoeverre zij hier een rol in kunnen spelen. Een grotere rol voor de deken of ringvoorzitter bijvoorbeeld, als toezichthouder op de beroepsgroep die de beroepsgroep schoon wil houden van misbruik.

Wij pleiten niet voor het primaat van het OM, maar voor dat van de beroepsgroep en de rechter.

En hoe zie je dat voor je?

We zijn de mogelijkheden aan het verkennen, ook in gesprekken met de beroepsgroep. Dat begint met situaties met elkaar bespreken waarin de geheimhouding wel of niet van toepassing is, en verduidelijking daarover. Immers: indien er geen geheimhouding is op een bepaalde betrokkenheid van een advocaat of notaris in een zaak, dan is er ook geen verschoningsrecht.

En als er wél geheimhouding is, maar er lijkt toch sprake van misbruik, dan kan je bijvoorbeeld denken aan een crime-fraud exception naar Engels of Amerikaans model, die in Duitsland op een iets andere manier eigenlijk ook gehanteerd wordt. Dat model komt er -heel in het kort- op neer, dat indien er een door de rechter getoetste verdenking bestaat dat een geheimhouder gebruikt wordt door een verdachte voor fraude, dan vervalt het verschoningsrecht.

Advocaten en notarissen zien zelf vaak niet dat ze worden gebruikt

Het verduidelijken van de bestaande strafvorderlijke jurisprudentie in wetgeving lost onvoldoende op, denken wij. Vooral als de geheimhouder geen verdachte is, kan hij het strafproces volkomen naar zijn hand zetten. Hij hoeft maar te zeggen dat er stukken onder zijn verschoningsrecht vallen en de opsporing ligt stil. Wij vinden dat uiteindelijk alleen de rechter moet beoordelen wat er wel en wat er niet onder het verschoningsrecht moet vallen. Wij vinden overigens ook dat het advies van de (niet verdachte) notaris of advocaat zelf daarin een rol speelt, en ook het advies van de deken of ringvoorzitter.

Ook de cliënt zou meer te zeggen moeten hebben dan nu in Nederland het geval is. Wij komen situaties tegen waarin de cliënt geen enkel bezwaar heeft tegen verstrekking van stukken aan justitie, maar de advocaat of notaris toch het verschoningsrecht inroept.

Als we dit soort aanpassingen zouden doorvoeren, dan zou Nederland er waarschijnlijk ook beter afkomen in rapportages van internationale organisaties over witwasbestrijding.

Hoe nu verder?

We proberen zolang de wetgeving niet verandert, door veel te procederen meer duidelijkheid te krijgen. Als een geheimhouder verdachte is en het om ernstige feiten gaat, heb je als OM een lange en moeilijke weg te gaan, maar die weg is wel duidelijk. Het wordt echt héél moeilijk als de verdachten, zoals in de Rykiel- en de Pavozaak, voor witwaspraktijken gebruik maken van een groot aantal onwetende notarissen en advocaten. (Rykiel: zie onder meer ECLI:NL:RBOBR:2014:3420 en ECLI:NL:HR:2015:1092 gevolgd door een nog niet gepubliceerde uitspraak van de rechtbank Oost-Brabant van 2 oktober 2015. Pavo: Zie ECLI:NL:HR:2015:1092)

De gesprekken die we hebben met de beroepsgroep zijn ongelooflijk interessant en leerzaam. Uiteindelijk hebben we een gezamenlijk belang: de branche schoon houden en excessen tegen gaan. Je moet voorkomen dat ons land een aanzui-gende werking heeft op criminelen. Het gebruik van verschoningsrecht door criminelen kan ons systeem ondermijnen, dat willen we niet. En we willen gewoon in de pas lopen met andere landen zoals Engeland, Zweden en Duitsland. ▀

De vermissing van Farida Zargar

OFFICIER KATJA VAN DER MAAS OVER EEN BIZAR ONDERZOEK

Haar team zet Opsporing Verzocht in. Kamt een besneeuwd en bevroren Mallebos in Spijkenisse uit. Maar zaakofficier Katja van der Maas moet het maanden later onder ogen zien: er zijn geen aanknopingspunten meer in het onderzoek naar de vermissing van de 21-jarige Farida Zargar. Tot een bizarre wending volgt.

▲ Katja van der Maas herinnert zich als de dag van gisteren dat een rechercheur tijdens haar piketdienst belde. De politie onderzocht de vermissing van een jonge vrouw uit Spijkenisse, die op 5 augustus 2010 in rook leek te zijn opgegaan. Het ging om de 21-jarige Farida Zargar. Een knappe brunette met een Russische moeder en een Afghaanse vader. Farida had een vriendje, een leuke baan en een goede band met haar broertje. Zelfdoding lag niet voor de hand. “De zoektocht werd geopend. De inwoners van Spijkenisse leefden meteen erg mee. Ze keken uit naar het meisje en hingen pamfletten op in de buurt. We zochten ook meteen de hulp van het publiek via de media”, vertelt de zaakofficier. Er kwamen veel meldingen binnen, waaronder meldingen van mensen die dachten dat ze Farida gezien hadden, maar die eindigden allemaal in een dood spoor.

Afghanistan

Farida was op de dag van haar verdwijning uit haar werk met de fiets door het Mallebos naar huis gereden. Ze

kwam vaak in dat bos om na een lange werkdag nog even buiten op een bankje te zitten. Met honden struinden de rechercheurs daarom het Mallebos af, op zoek naar een spoor van het vermiste meisje. Ze vonden van alles: een linkerschoen, een tent, maar niets bleek van Farida te zijn. De moeder van Farida was er overigens van overtuigd dat haar dochter door haar ex-man was ontvoerd om haar in Afghanistan uit te huwelijken. Maar onderzoek naar onder meer vluchtgegevens kon dat verhaal niet ondersteunen of bevestigen.

Farida reed op een opvallende fiets. Een grote herenfiets terwijl ze zelf klein, ongeveer 1.60, was. “We lieten een fietsenmaker uit Spijkenisse haar fiets namaken op basis van een frame dat we hadden. Daarmee gingen we naar Opsporing Verzocht, in de hoop dat iemand die zou herkennen. Opnieuw veel reacties, maar geen concreet aanknopingspunt. We wilden Farida zo graag levend terugvinden, maar naarmate de tijd verstreek, werd die kans steeds geringer”, zegt Van der Maas.

*‘We wilden
Farida levend
terugvinden’*

TEKST MEIKE WILLEBRANDS FOTO'S LOES VAN DER MEER

Na vier maanden gebeurde er voor het eerst iets tastbaars in het onderzoek. Gemeentewerkers waren een sloot in het Mallebos aan het dreggen. Ze haalden een fiets boven water die ze nietsvermoedend tegen een boom hadden gezet. Vlak daarna herkende een voorbijganger de fiets van Farida dankzij alle mediaberichten. "We vonden vervolgens in die sloot ook haar sleutelbos. Nu gaan we Farida vinden, dachten we. We pompten de sloot leeg en doorzochten het gebied rondom de sloot, maar het leverde wederom niets op. We vermoedden dat er iets vreselijks met het meisje gebeurd moest zijn, maar wat?"

Geen aanknopingspunten

De zoektocht in het Mallebos werd bemoeilijkt doordat het gesneeuwd had en de grond bevroren was.

Deskundigen op het gebied van bodemverstoringen

Tijdens het onderzoek lagen kaplaarzen standaard in mijn achterbak

gaven aan dat als de politie het hele gebied nogmaals wilde uitkammen, dat het beste in het vroege voorjaar kon gebeuren. Net voordat het onkruid weer opkomt, maar de grond wel al zacht is. Precies dan zou je bodemverstoringen die op een graf duiden moeten kunnen zien. "Het onderzoek was toen eigenlijk al gesloten. We hadden geen enkel aanknopingspunt meer om verder te zoeken. De doorzoeking in het Mallebos in het voorjaar zou het laatste zijn dat we nog konden doen, dat moest ik ook aan de moeder van Farida vertellen", memoreert de officier.

Het vroege voorjaar van 2011 brak aan. Met een enorme hoeveelheid speurders, onder wie tientallen mannen van het leger die normaal gesproken mijnen detecteren, werd het Mallebos opnieuw uitgekamd. Van der Maas druk gebarend. "Bewonderenswaardig. Die mannen

gaan dwars door doornstuiken en bosjes heen. Ze lopen één rechte lijn, laten zich nergens door tegenhouden." Die hele dag ploeterden ze met man en macht het bos door, maar ze vonden weer geen Farida. En daarmee waren er echt geen aanknopingspunten voor nader onderzoek meer.

Bebloed sieraad

De zaak Farida Zargar belandde tot grote frustratie van het onderzoeksteam op de plank. Officier Van der Maas had oktober 2011 twee weken vrij in verband met een verhuizing. Op 14 oktober was ze bij de notaris en had uit fatsoen haar telefoon uitgezet. Eenmaal buiten zette ze haar mobieltje weer aan. Het apparaat ontplofte van de sms'jes en voicemailberichten. Wat was hier aan de hand? De officier belde snel terug. Wat ze toen hoorde bleek de doorbraak in haar zaak.

In de nacht van 13 op 14 oktober waren drie straatroven gepleegd. De overvallers, Patrick S. en Timothy S., vluchtten het huis van Patrick in waarna de politie de woning binnendrong. Ze hielden de daders aan en gingen op zoek naar het vuurwapen en eventuele buit. In een kamer vol rotzooi vonden ze een doos. Toen een rechercheur die opende, troffen ze tot hun verbazing de tas van Farida aan en een pamflet van haar vermissing. In de tas zat Farida's paspoort en een bebloed sieraad gewikkeld in een tissue. "Degene die het vond legde gelukkig meteen de link met onze zaak", zegt de officier. Onmiddellijk werd het onderzoek in volle omvang weer opgestart. En dat leverde bijna een maand later een lugubere anonieme melding op. Onder het schuurtje bij het huis van Patrick S. zou de voet van Farida Zargar liggen. Van der Maas: "Ik geloofde het niet. Patrick S. zat weliswaar vast, maar over Farida hadden we in feite niks behalve die tas. En daarvan had Patrick verklaard dat hij die in het Mallebos had gevonden. We voelden dat het niet klopte, legden hem het vuur na aan de schenen, maar hij bleef erbij."

DNA

De ogenschijnlijk ongeloofwaardige anonieme tip werd wel onderzocht. Patrick S., een kleine, schriete, 'beetje creepy' verschijning, had last van verzamelwoede. Nadat alle rommel in het schuurtje weg was, stuitten de rechercheurs op een lugubere vondst. In een pot, gevuld met water en chloor, troffen ze inderdaad een linkervoet aan. "Toen we Patrick daarmee confronteerden, 'gaf hij toe' dat hij naast de tas ook Farida had gevonden. Hij zag het meisje naar eigen zeggen dood liggen in het bos, draaide haar om zag toen steekwonden. Hij realiseerde zich dat zijn DNA op haar lichaam zat en besloot haar daarom weg te maken."

Patrick S. bleek bereid om aan te wijzen waar hij Farida begraven had. Op 10 november 2011 gingen de manschappen opnieuw naar het Mallebos om te zoeken. "Die tijd lagen mijn kaplaarzen standaard in mijn achterbak. Zo vaak kwam ik in dat bos. Patrick had de plek waar hij Farida begraven had op de kaart aangewezen, maar aan het einde van de ochtend hadden we haar nog steeds niet gevonden. Ik besloot toen om Patrick naar het bos te laten brengen. Eenmaal in het bos wees hij een plek aan. De deskundigen geloofden hem niet, de begroeiing liet namelijk geen enkele verstoring te zien. Dat vonden ze vreemd, ook al was het inmiddels ruim een jaar geleden."

Prikstokken

De speurders, uitgerust met prikstokken, gingen het gebied minutieus af. De specifieke lijkgeur zou moeten verraden waar Farida lag. Millimeter voor millimeter kamden ze het stuk grond uit. De officier: "Ik vergeet het nooit meer. Een van de prikkers prikt een beetje schuin onder een boomstam. Als door een wesp gestoken riep hij: 'Dit is het, dit is het!' Voor 'de neuzen' was de geur onmiskenbaar. Ik dacht nog: straks is het een dood konijn. Ik kon het na ruim een jaar vol frustratie nog steeds niet geloven. De spanning was om te snijden." Omdat het die dag inmiddels te laat was om het lichaam uit te graven, moest het team wachten. De deskundigen van het NFI gingen de volgende dag, op 11 november, als archeologen te werk. Uiterst zorgvuldig met kleine vegertjes en schepjes. Na uren werden eindelijk de

Met prikstokken gingen de speurders het gebied minutieus af

contouren van een lichaam zichtbaar. Van der Maas: "We zagen dat de linkervoet ontbrak. We hebben haar, wisten we toen."

Van der Maas en haar team voelden dat Patrick verantwoordelijk was voor Farida's dood, maar daarvoor was bewijs nodig. Patrick S. zou het ware verhaal nooit vertellen. Van der Maas legt uit dat ze daarom af luisterapparatuur in de penitentiaire inrichting plaatsten. Een gouden greep. In de heimelijk afgeluisterde gesprekken met zijn zus hoorden ze dat Patrick bang was afgeluisterd te worden. "Je begrijpt toch wel dat ik vragen heb?", zegt zijn zus. Een keer knippen is ja, twee keer is nee. "Heb je het gedaan?", vraagt zijn zus. Een stilte volgt en dan zegt zijn zus: "Dan toch zeker niet alleen?". Van der Maas: "Toen wisten we wat hij geantwoord had. Ze praatten veel over de moord op Farida. De anonieme

melding over Farida's voet was gedaan door Timothy, die door Patrick sindsdien steevast 'de Judas' wordt genoemd. Tot onze verbazing hoorden we Patrick plots zeggen: 'Als Timothy maar niet ook gaat lullen over die anderen.'

Onopgeloste zaken

Zo sprak Patrick S. ineens over een Poolse man in de Appollostraat. Die informatie was zo specifiek dat één zoekslag voldoende was om te weten over welke zaak hij sprak. De Poolse man kon destijds niet verklaren wat er was gebeurd. Hij was stomdronken en half dood achtergelaten. De zaak werd nooit opgelost. "Verder sprak hij over een dode vrouw bij het Mallebos in 2010, weggezet

Plotseling waren er nog twee ernstige delicten

als ongeval. Met die kernwoorden doken we de systemen in. Het kon maar om één persoon gaan: Nanda Kerklaan."

De officier tekent denkbeeldig het sporenbeeld van de locatie waar Nanda werd gevonden: een landweggetje met een sloot, een groenstrook en dan nog een sloot. Nanda's fiets werd aangetroffen in een sloot langs het weggetje. Ze zou over de kop kunnen zijn geslagen, maar dan zou ze ernaast moeten liggen. En dat was niet het geval: Nanda lag dertig meter verder in de andere sloot. Het letsel zou zowel van een ongeluk als misdrijf kunnen zijn, maar de combinatie met het sporenbeeld maakt dat een ongeval niet logisch is. Van der Maas frons: "Haar wanten en tas lagen ook op een vreemde plek. Toch viel een ongeluk niet uit te sluiten. Het onderzoek werd gesloten, tot groot verdriet van de familie."

Levenslang

Een bizarre wending. Plotseling waren er dus nog twee ernstige delicten, een levensdelict en een poging daartoe, die aan Patrick toegeschreven konden worden. Pas in 2013 werden de zaken op zitting behandeld. Patrick, die zichzelf 'predator' noemt, wilde niet meewerken aan psychologische rapportages. Er was dus geen diagnose en geen behandelplan en daarom kon de officier geen TBS eisen. "De feiten waren zo ernstig dat onbehandeld terugkeren in de maatschappij na het uitzitten van zijn straf, hoe lang die ook zou zijn, mij onverantwoord leek. Na veel overleg, ruggenspraak en reflectie besloot ik om een levenslange gevangenisstraf te eisen." De rechtbank legde dat ook op. De opluchting voor de nabestaanden was enorm. Patrick S. gaf geen sjoerge. Hij beriep zich het hele proces op zijn zwijgrecht, waardoor over zijn motief niets duidelijk werd.

De 'predator' ging in hoger beroep. Hij had niets te verliezen en liet zich alsnog psychisch onderzoeken. Patrick S. werd 11 december 2014 in hoger beroep veroordeeld tot 25 jaar celstraf en TBS. Timothy S. werd veroordeeld voor betrokkenheid bij de aanslag op de Poolse man en de straatroven.

Het langdurige, soms frustrerende onderzoek naar de vermissing van Farida was door een onverwachte wending geresulteerd in de oplossing van twee levensdelicten en een poging daartoe. Eindelijk gerechtigheid, meent Van der Maas. "Daar doe je het voor als officier." ▲

Zie ook:

www.rijnmond.nl/programmas/rtv-rijnmond-de-ontmaskering-van-patrick-s

Discriminatie

▲ De journalist van het landelijke dagblad is ‘helemaal’ naar Arnhem gekomen voor de themazitting waarin het OM Oost-Nederland uiteenlopende discriminatiezaken voor de politierechter brengt. Hij verwacht wel spektakel, zo wordt duidelijk bij het persgesprek vóór de zitting. De tenlasteleggingen lossen de hoge verwachtingen blijkbaar niet in. “Ik woon zelf in Amsterdam. Nou, daar worden wel ergere dingen geroepen.”

Discriminatieofficier Gerdine Dankers laat zich niet uit het veld slaan. “Iedereen moet zich een volwaardig burger kunnen voelen”, legt ze uit. “Uitlatingen waarbij in het openbaar een groep mensen als minderwaardig wordt bestempeld, zijn strafbaar.” Dat geldt in Amsterdam net zo goed als in Arnhem. En in Buren. Daar komt een bonkige veertiger vandaan, die vol onbegrip in het verdachtenbankje schuift. Hij noemt zichzelf ‘een hardwerkende kleine zelfstandige’, die op de dag van kerst ‘gewoon zijn stoepje sneeuwrij wilde maken’. Zijn stoepje én dat van zijn Surinaamse buurman. “Waarvan ik trouwens niet eens wist dat het een Surinamer was”, moppert de man. De buurkinderen smeten de sneeuw terug op het stoepje en de vredige kerststemming sloeg om. In het heetst van de strijd riep de verdachte: ‘Ik ga jou niet slaan, want dan moet ik de kleur van mijn handen wassen.’ De man heeft daarmee wel degelijk een groep mensen in het openbaar beledigd, oordeelt de rechter. Dertig uur werkstraf, waarvan tien uur voorwaardelijk, legt hij op.

Ook een stel uit Westervoort neemt zichtbaar verontwaardigd plaats tegenover de politierechter. Dat zich een onverkwikkelijke burenruzie heeft afgespeeld, geven ze toe. Maar dat daarbij de Joodse afkomst van de buurvrouw in de strijd is geworpen, blijven ze ontkennen, tot de rechter voorstelt om de geluidsopnames maar af te spelen. Het bewijs schettert door de zaal en schokt de aanwezigen. Een eindeloze reeks ‘kankerhoer’ wordt plotseling onderbroken door: “Ze hadden jou ook moeten vergassen. Ik ga mijn gasfles wel even pakken.”

De advocaat wijt het aan de intellectuele bagage van zijn cliënten. “We hebben hier nu eenmaal niet te maken met hoogleraren geschiedenis, met veel kennis over de Tweede Wereldoorlog.” Maar de rechter vindt de uitlatingen

TINEKE ZWART

persvoorlichter, OM Oost-Nederland

gen ‘alle perken te buiten gaan’ en legt beiden 40 uur werkstraf op.

Een Arnhemmer ontspringt wél de dans op basis van zijn geringe historische besef. Hij zou de Hitlergroet gebracht hebben, maar houdt vol dat hij de betekenis hiervan niet kent. “De Tweede Wereldoorlog, heeft u daar wél eens van gehoord?”, dringt de rechter aan. De jongeman haalt zijn schouders op. Toegegeven, hij heeft ook ‘White Power’ geroepen. “Maar dat is gewoon een kreet die ik in het voetbalstadion heb gehoord.” Niet de beste plek om nieuwe uitdrukkingen op te doen, constateert de rechter. “Maar u weet vast wel dat we het hier niet over wasmiddel hebben.”

Toch wandelt de Arnhemmer zonder straf de zaal uit. De Hitlergroet valt niet onder de discriminatiebepaling. Bij het roepen van White Power acht de rechter opzet niet bewezen, omdat de man de achtergronden onvoldoende kent. De Arnhemmer krijgt nog wel een advies mee: “Voortaan toch maar even op Google kijken, voordat u weer iets roept dat u van uw voetbalvrienden heeft geleerd.” ▶

ALS HET THUIS MISGAAT

ZOEKEN NAAR EEN BETEKENISVOLLE INTERVENTIE

Kindermishandeling, huiselijk geweld, seksueel misbruik. Het zijn zaken die vragen om een benadering die verder reikt dan het rond krijgen van een strafzaak. Officier van justitie Marie Louise van Maarseveen: "Het is nodig om tijdig af te stemmen met zorg- en hulpverleners om te bepalen in welke vorm het strafrecht kan worden ingezet."

TEKST THEA VAN DER GEEST FOTO ANP

▲ Een meisje gooit een vaas naar het hoofd van haar stiefvader. Ze gaat totaal uit haar dak. Ook als twee medewerkers van hulverleningsorganisatie Veilig Thuis langskomen, blijkt ze niet voor rede vatbaar. De politie komt eraan te pas en houdt het meisje aan. Ze belandt een nacht in de cel. Al snel blijkt dat ze zelf slachtoffer is van huiselijk geweld en kindermishandeling door haar echte vader. Ze wordt gedagvaard en de Raad voor de Kinderbescherming adviseerde een werkstraf. "Hadden we deze zaak wel op zitting moeten aanbrengen?", vraagt officier van justitie Jeugd, Gezin en Zeden Van Maarseveen van parket Midden-Nederland zich af. "Voor welk probleem was de afdoening een oplossing? Wat was de bedoeling van strafrechtelijk ingrijpen? Is de kwets-

baarheid van het meisje en het gezin verminderd en de veerkracht vergroot door de wijze waarop het strafrecht is ingezet?"

Van Maarseveen stelt de vragen aan collega's uit het veld, aan OM'ers en ketenpartners. Zij zijn op uitnodiging van het arrondissementsparket Midden-Nederland bij elkaar gekomen om met elkaar zaken te bespreken op het gebied van Jeugd, Gezin en Zeden (JGZ). Om te praten over strafzaken van jeugdigen, kindermishandeling, huiselijk geweld en seksueel misbruik. Zaken waarbij het gaat om de kwetsbaarheid van zowel de verdachte als het slachtoffer. Samen zijn ze bij elkaar gekomen om van gedachten te wisselen over een betekenisvolle interventie.

De opkomst is enorm. De vaste

vergaderopstelling in de Utrechtse OM-zaal is bij lange na niet afdoende. Zo'n vijftientig man lopen heen en weer met meubilair, met koffie, ze schudden elkaar de hand, introduceren zichzelf of praten bij.

Experimenteren

Zowel parket Midden-Nederland als parket Den Haag experimenteren met ideeën en nieuwe manieren van werken op het gebied van JGZ. Zo organiseren beide parketten meerdere bijeenkomsten met ketenpartners om te reflecteren op casussen om te ontdekken waar het beter kan. De maatschappelijke opdracht die het OM bij JGZ-zaken heeft, strekt namelijk verder dan het juridisch rond krijgen van een strafzaak. Het gaat om de vraag wat je wilt bereiken. Je gaat terug naar de bedoeling van het werk:

Meer dan straf(recht) alleen

Om de doorontwikkeling van Jeugd, Gezin en Zeden te realiseren zijn Janet ten Hoop (landelijk portefeuillehouder JGZ), Isabeth Mijnaerds (landelijk coördinerend jeugdofficier, standplaats Midden-NL) en Eva Kwakman (landelijk coördinerend officier huiselijk geweld en zeden, standplaats Midden-NL) als kwartiermakers aan de slag. Zij zijn op landelijk niveau beschikbaar als hoogwaardige specialisten. Zij werken aan een voorstel voor de inrichting van JGZ binnen het OM. Dit voorstel maken zij samen met de parketten Midden-Nederland en Den Haag, die als pilotparketten

fungeren om dit thema te ontwikkelen. Beide parketten experimenteren met nieuwe manieren van werken op het gebied van het Jeugd, Gezin en Zeden. Bij beide parketten zijn sessies met ketenpartners opgezet om te reflecteren op casussen en te ontdekken waar het beter kan. Bij het parket Den Haag wordt daarnaast gewerkt met 'JGZ-ambassadeurs'. Dit zijn OM'ers die zich het JGZ-gedachtegoed eigen hebben gemaakt. Zij zoeken actief hun collega's op om mee te denken, te ondersteunen en te prikkelen om met een brede blik naar dit soort zaken te kijken.

Door hun kwetsbaarheid verdienen slachtoffers en daders extra aandacht

“Waar doen we het voor?” en “Wat willen we met de inzet van het strafrecht bereiken?” Daarom is het van belang zo kort mogelijk na een incident de achterliggende problematiek duidelijk te krijgen en jezelf de vraag te stellen welke interventie bijdraagt aan het oplossen van deze achterliggende problematiek.

Om dat te bereiken is het noodzakelijk om breed naar JGZ-zaken te kijken en om hulpverlening en strafrecht elkaar te laten versterken.

Van Maarseveen: “Er zijn groepen in de samenleving die extra bescherming verdienen vanwege hun hulpeloze positie. Of zij nou slachtoffer of dader zijn. Door hun kwetsbaarheid kunnen zij onvoldoende voor zichzelf opkomen en verdienen extra bescherming en aandacht. De vraag welke betekenis een afdoening heeft, is cruciaal.”

Terug naar het voorbeeld van de officier. “De zittingsofficier trok de zaak van het ‘gewelddadige’ meisje in en hield een gesprek met haar, de advocaat en de moeder. Het bleek dat de relatie tussen de moeder en de stiefvader inmiddels was verbroken, het meisje vrijwillige hulpverlening aanvaardde en therapie volgde. De zaak werd alsnog voorwaardelijk geseponeerd. De Raad voor de Kinderbescherming werd gevraagd de hulpverlening te monitoren. Kortom: Was het niet beter geweest om de zaak in eerste instantie *on hold* te zetten voor het opvragen van nadere informatie?”

Informatie delen

Over de suggestie, om tijd te nemen om meer informatie op te vragen, ontstaat discussie in de zaal. Want om informatie op te vragen, maar ook hulp te verlenen is tijd nodig. Dan moet je een strafrechtelijk onderzoek opschuiven. Zonder nadere informatie van zorg- en hulpverlening, reclassering of

kinderbescherming is het niet goed mogelijk om een JGZ-zaak juist af te doen. Maar dat opvragen van meer informatie kost weer tijd aan de ZSM-tafel en kost ook extra tijd en moeite als het zaken betreft vanuit de onderzoeksomgeving.

De meeste partijen in de zaal zijn het eens met het voorstel van Slachtofferhulp Nederland om tijd in te bouwen. “Dat kan wel wat opleveren.” Ook Veilig Thuis is daarvoor: “Want in de voorfase is veel te winnen.”

Niet de vraag of je informatie moet delen, naar hoe je het deelt, stuit bij de meesten in de zaal op problemen. Werktijden, ICT-systemen en toegang

Hadden we deze zaak wel op zitting moeten aanbren- gen?

tot de juiste informatie zijn onderling zeer divers.

“Toch wil een ZSM-officier die op het politiebureau staat snel kunnen schakelen,” constateert iemand en legt het volgende voor. Het betreft een geval van eengerelateerd geweld en kindermishandeling. “Achteraf bleken vier verschillende dossiers over hetzelfde gezin op vier verschillende afdelingen bij de politie te zijn besproken. Ook bij het OM zijn ze verschillende keren overgedragen. De zaken over dit ene gezin zijn wel gezamenlijk op zitting gezet, maar er is niet verder gekeken dan een strafrechtelijke afdoening. Los van het opvragen van de zorgmelding wisten we niet hoe we deze zaak anders moesten aanpakken.”

Betekenisvolle interventie

Alle aanwezigen geven aan de samenwerking te willen verdiepen om tot een integrale aanpak te komen. Hiervoor zijn korte lijntjes nodig. De wenselijke situatie is snel geformuleerd door de toehoorders. JGZ-zaken vragen een tijdige afstemming met zorg- en hulpverleners om te bepalen in welke vorm het strafrecht kan bijdragen aan een betekenisvolle interventie.

Tegelijkertijd weet iedereen dat de praktijk weerbarstig is. Het is lastig een beeld te vormen van hoe het gaat in een gezin als er niet een update wordt gegeven door de wijkagent. Of als er geen veiligheidsplan wordt opgesteld en er geen middelen meer beschikbaar zijn om te blijven monitoren. Het blijkt ook lastig om huiselijk en seksueel geweld samen en tegelijkertijd op te pakken; het zijn gescheiden trajecten binnen de politie. En soms zijn er mogelijkheden om informatie te delen, maar is of lijkt dit ingewikkeld door privacyregelgeving.

Het algemene gevoel bij de deelnemers is dat informatiedeling en het zoeken naar verbinding van groot belang is om tot een betekenisvolle interventie te komen. In plaats van een zaak (direct) op zitting te zetten, is afstemming nodig. “Het kan veel indruk maken op een verdachte als ketenpartners zichtbaar maken dat ze samen één overheid vormen”, is de mening van een van de genodigden.

Officier Van Maarseveen sluit af: “Het is goed om samen te bespreken hoe een zorg- en straftraject elkaar kunnen versterken. Daarnaast is het waardevol om te weten hoe een behandelaar of hulpverlener tegen een zaak aankijkt en of op basis daarvan een strafrechtelijke vervolging gewenst is of juist niet. Wij van het OM zullen ons dus steeds moeten afvragen: Wat willen we met de inzet van het strafrecht bereiken?”

OM MAAKT WERK VAN STAGES

De meeste arrondissements- en ressortsparketten maken serieus werk van stages. Wat hebben studenten en OM'ers daar aan? Opportuun sprak twee stagiairs, twee ex-stagiairs en twee leidinggevenden.

TEKST PIETER VERMAAS FOTO'S ANP, NATASJA KEIJZER, LOES VAN DER MEER

Stages. Een stevige opstap voor studenten. Vanuit de schoolbanken en studieboeken ineens de echte wereld in. Zoals bij het OM, waar stagiairs meekijken, onderzoek verrichten en meewerken. Het OM is een favoriete stageplek, zeggen stagiairs en ex-stagiairs die Opportuun sprak. Studenten worden op de parketten al snel aangestoken door het OM-elan.

Het OM wil met stages studenten en opleidingsinstituten helpen. Maar geen OM'er die er geheimzinnig over doet: stagiairs moeten ook het OM wat opleveren. Stagiairs wérken bij het OM. Als het even kan wil het OM de vruchten plukken van stageonderzoeken.

MBO, HBO, WO

In overleg met scholen, opleidingsinstituten of universiteiten worden

stagiaires zorgvuldig geselecteerd. Vooraf wordt er een stageopdracht geformuleerd; tussentijds en achteraf wordt uitgebreid geëvalueerd.

Het OM kent een stageprogramma voor tweede- en derdejaars studenten die de MBO-opleiding tot juridisch medewerker volgen (niveau 4) met als afstudeerrichting Openbaar Bestuur of Zakelijke Dienstverlening. Voor het stageprogramma worden opdrachten ontwikkeld die specifiek gericht zijn op OM-werkzaamheden en -competenties.

Sommige parketten hebben een vastomlijnd stageprogramma voor HBO- en WO-studenten, zoals het Ressortsparket.

Meer informatie: www.om.nl/stage

Eva Breddels (21), stagiaire bij het arrondissementsparket Den Haag, studeert voor 'juridisch medewerker zakelijke dienstverlening'.

'De beste plek voor mijn CV'

"Het OM! Gaaf! Zo reageerden vriendinnen en familie toen ze hoorden dat ik op 7 september stagiaire bij het AP Den Haag was geworden.

Om meer ijzers in het vuur te hebben, had ik ook gesolliciteerd naar een stageplek op een internationaal notaris- en advocatenkantoor. Ik was zelfs al aangenomen. Maar ja:

vastgoed, gebouwen en kantoren verkopen... Niet echt wat mij interesseert als ik aan recht denk. Eerder denk ik aan strafrecht, aan mensen die fouten maken en voor de rechter komen. Recht toepassen tegenover verdachten heb ik altijd al interessant gevonden. En dat het slachtoffers hopelijk enigszins genoegdoening geeft, is een mooie bijkomstigheid. Dus, toen ik op een online stage-markt ineens een vacature bij het arrondissementsparket Den Haag vond, wist ik het. Gelijk solliciteren, dit is de beste plek voor mijn CV. Ik kwam terecht op de afdeling Intake, cluster Correspondentie.

Op ons cluster komen de brieven van advocaten, verdachten, slachtoffers en verzekeraars binnen. Die worden, als het gaat om GPS-zaken, eerst bij de postbehandeling ingescand, en dan verwerken wij de brieven. Vaak gaat het om 'stelbrieven', waarin advocaten melden welke cliënt ze bijstaan, en dan vragen ze vaak tegelijkertijd om de stukken. Dan kijken wij of stukken verstrekt mogen worden of niet. Ik doe de opleiding 'juridisch medewerker zakelijke dienstverlening' aan de MBO Utrecht. Ik zit in het derde en laatste jaar. De eerste twee jaar deed ik in één jaar – dat kon voor het eerst. Als vakken had ik onder meer recht, management & organisatie, Nederlands, Engels, rekenen. En een stage dus. Ik doe een werkstage, maar heb ook een onderzoeksopdracht. Mijn onderzoeksvraag is: Kunnen de stelbrieven van advocaten efficiënter in het GPS-systeem worden verwerkt? Tot nu toe gaat dat proces over een aantal schijven, dus er is wel aanleiding om te denken dat dat misschien efficiënter kan. Maar hóe, daarvoor ga ik onder meer interviews houden op de afdeling en bij de postbehandeling. Toen ik begon, kende ik niemand en was ik zenuwachtig. Maar ik ben heel

goed ontvangen. Dat is belangrijk in een stage van vijf maanden waarin je in het begin niemand kent. Erwin de Vos is mijn stagebegeleider en Willemijn Klarenbeek leidinggevende van de afdeling, maar eigenlijk geldt voor alle collega's dat ze me direct helpen als er wat is.

Het is nu vier dagen werken in Den Haag, en één dag school in Utrecht. Vroeg uit bed en lang reizen vanuit mijn woonplaats Alphen. Best zwaar, maar dat hoort erbij. Ik vermoed dat ik na mijn MBO nog wil doorleren, mogelijk HBO-deeltijd. Wat ik wil bereiken weet ik nog niet zo goed. Liefst werk ik in een functie op de achtergrond. Officieren van justitie of advocaten, die staan erg in the picture en hebben veel verantwoordelijkheid. Dat wil ik niet, of in elk geval: nog niet."

Frederik Onvlee (23), stagiair B&S, parket Noord-Holland

"Tijdens mijn stage hier bij parket Noord-Holland heb ik geleerd me meer uit te spreken. In het begin denk je tijdens een overleg: ik vraag het maar niet, want voor de anderen is het natuurlijk al lang duidelijke.

En ook op een andere manier moet ik me meer uitspreken. Omdat ik alles leuk en nieuw voor me was, nam ik van verschillende mensen opdrachten aan. Totdat ik te veel taken op mijn bordje had. Uiteindelijk gaf ik aan dat het teveel was, en dat was een wijze les voor me. Ook zó'n vaardigheid ontwikkel je tijdens je stage.

Ik heb mijn propedeuse rechten gehaald. Maar ik voelde dat het niet helemaal de richting was waarin ik me wilde ontwikkelen. Liever wilde ik nadenken over wat er 'achter' dat recht zit: waarom overtreden mensen regels en wat gebeurt er dan? Toen ben ik criminologie gaan studeren. En dan is een OM-afdeling Beleid en Strategie uiteindelijk een mooie stageplek om na te denken over veel dingen. Welke kant kan je op? Hoe moet je 'sturen' op het vervolgingsrecht? Begin juli 2014 begon mijn werkstage. Uiteindelijk kreeg ik hier ook de kans om ook mijn scriptie te schrijven. Die ging over de OGGZ, de openbare geestelijke gezondheidszorg. En nu ga ik daar ook mijn masterscriptie in schrijven. Vanuit de afdeling Beleid en Strategie ondersteun ik het interventiespecialisme. In begin vooral administratief. Na verloop van tijd kon ik mee met de overleggen in het Veiligheidshuis en kon ik meer meedenken. Later kreeg ik ook de taak van secretaris van de ZSM Stuurgroep. Dat is me heel erg bevallen. Omdat ZSM zo nieuw was, zag je veel dingen zich ontwikkelen.

Voor een deel kan ik mijn theoretische kennis goed gebruiken. De psychologische en sociologische vakken in mijn studie helpen me bijvoorbeeld bij de casuïstiek die in het veiligheidshuis wordt besproken. Je begrijpt dat iedere organi-

satie zijn invalshoek heeft. En laatst viel hier de term 'waterbed-effect'. Ha, dát is nou eens een echt criminologisch begrip dat ik hier mooi kon gebruiken!

Ik had gedacht dat mijn stage veel 'kantoorachtiger' zou zijn. Maar parket Noord-Holland bleek ook gezellig, en iedereen was vriendelijk en bereikbaar. Dat op de afdeling B&S-officieren en beleidsmedewerkers dicht op elkaar zitten, maakt het ook allemaal wat informeler. Of ik me uit de naad moet werken voor slechts een stagevergoeding? Nee, daar maken we wel eens grapjes over, maar ik zie de stage vooral als een enorme kans die ik krijg om werkervaring op te doen."

Alexandros Sarantoudis,
assistent-officier parket CVOM
en ex-stagiair

*'Kaart aan
wat je voelt'*

"Mijn stage bij het Ressortparket bevestigde mijn vermoeden: ook in de praktijk is strafrecht mooi en spannend. Zodoende heb ik na mijn stage mijn HBO Rechten afgerond en ben ik een Master Strafrecht gaan doen. Uiteindelijk ben ik in 2014 bij

parket CVOM beland. Op 1 mei 2015 ben ik beëdigd en begonnen als assistent-officier. Ik doe zo'n twee à drie zittingen per week en daarnaast neem ik beslissingen over (in) gevorderde rijbewijzen.

September 2010 begon ik als stagiair bij het RP, in het derde jaar van mijn HBO-opleiding Rechten. De vakken strafrecht en strafprocesrecht vond ik 'cool', daarom wilde ik naar het OM, en het ressortsparket bleek bereid mij van tevoren al te laten meekijken. Ik ging meekijken met iemand die al stage liep. Ik zag dat hem heel inhoudelijke werkzaamheden verrichtte. Zaken induiken en van A tot Z beoordelen met als resultaat een voorbewerking voor de advocaat-generaal. Daarnaast mocht ik een zitting bijwonen van een aangrijpende moordzaak. Hier kan ik heel veel ervaringen opdoen, dacht ik. Ik solliciteerde.

Het werd een 'meeloopstage' van bijna zes maanden. Ik kwam op de afdeling registratie van de strafadministratie terecht. Ik zag hoe de organisatie in elkaar steekt, en draaide volledig mee met inhoudelijke werkzaamheden.

In het begin was alles nieuw. Ik moest zoveel leren dat ik überhaupt geen tijd had om aan meer diepgang te denken. Gaandeweg, toen ik een berg kantonzaken had beoordeeld, wilde ik wat meer inhoud. Dan kom ik bij mijn advies aan stagiairs: zorg dat je assertief bent! Kaart zelf bij je stagebegeleider aan wat je ervaart. Dan blijkt er ineens een wereld aan mogelijkheden. Er werden in allerijl allerlei projectjes opgezet die ik mocht uitvoeren, zoals het doen van literatuur- en jurisprudentieonderzoek, waarvan ik de uitkomst besprak met meer ervaren collega's. OM'ers zijn niet 'zo maar ambtenaren', maar mensen met hart voor de

zaak, zag ik als stagiair. Zoals mijn stagebegeleider René Ligtenbarg. Hij wist niet alleen van de hoed en de rand, maar was uitermate betrokken, soms zelfs ten nadele van zichzelf, zó hard liep hij. Ook viel me, in een tijd dat bezuinigingen werden aangekondigd, de enorme hoeveelheid werk op.

Verkeerszaken zijn natuurlijk minder spannend dan moordonderzoeken. Maar je moet je niet vergissen, ook in standaardzaken kun je veel betekenen. Voor de normbevestiging is het belangrijk dat mensen ook daar terechtgewezen worden. In CVOM-zaken kom je vaak mensen tegen die nauwelijks met justitie in aanraking komen. Daar is een correcte bejegening en goede afdoening belangrijk. Parket CVOM is in dat opzicht beeldbepalend."

Harmen van Genderen (23),
ex-stagiair, beleidsmedewerker
B&S Noord-Holland

*'Veel zien, doen
en leren'*

"Als je de mogelijkheid hebt om bij het OM stage te lopen, doe het! Voor studenten criminologie en rechten is het OM een ontzettend mooie organisatie - in elk geval de afdeling

Beleid & Strategie in arrondissementsparket Noord-Holland waar ik stage liep en nu een jaarcontract heb. De afdeling ademt de juiste sfeer uit. Zo van: ga aan de slag, kijk met ons mee, neem gerust initiatief, pak dingen op, ontwikkel je zelf. Maar durf ook om hulp te vragen als dat nodig is.

Ik was bezig met mijn master criminologie en had het vijfde jaar afgerond. Ik moest nog een vak doen en mijn scriptie schrijven, en toen dacht ik: het lijkt me gaaf om stage te lopen. Via de universiteit kwamen verschillende vacatures voorbij. Toen ik het OM er tussen zag staan was de keus snel gemaakt. Ik wil niet bezig zijn met 'zo maar een product', maar wil vanuit mijn achtergrond als criminoloog een maatschappelijke bijdrage leveren aan veiligheid. Binnen B&S ben je daar op tal van manieren mee bezig. Dat de werkzaamheden op deze afdeling zo divers en uitgebreid zijn, sprak me aan. Ik kon er veel zien, veel dingen doen, veel leren.

Ik heb veel profijt gehad van mijn stage bij het OM. Allereerst dat ik er nu een baan heb. Maar ook de vakinhoud. En de manier van werken, de overleggen, de projecten. Kunnen meelopen met veel beleidsmedewerkers was een rijke ervaring.

Als beleidsmedewerker doe ik de ondersteuning voor de 'driehoeken' van politie, gemeente en OM. Ik houd met bezig met het interventiespecialisme, verdiep me sinds kort in cybercrime en doe intern een analyse naar de aanpak van ondermijning. De overige vijftig procent ben ik bestuurssecretaris. Ik bereid de bestuurs- en MT-overleggen voor en ondersteun waar mogelijk in de uitvoering van hetgeen is besproken.

In je opleiding gaat het summier over het OM, parketten en officieren. Maar veel dingen leer je pas in de praktijk. Bijvoorbeeld wat een afdeling Beleid en strategie is of wat een afdeling Administratie doet. In overleg met ketenpartners merk ik dat zij het ook lastig vinden om te begrijpen wat het OM precies doet en hoe de werkprocessen gaan. Ik snap dat wel. De specialismen binnen het OM zijn zo groot en uitgebreid.

Hoe de stap vanuit de boeken naar de OM-praktijk was? Een verschil is dat je in de criminologie diepgaand met cijfers bezig bent. En dat je bijvoorbeeld de vraag stelt: ja, zoveel procent stijging van criminaliteit – maar wat betekent dat nou écht? Over welke groep hebben we het dan? Van welke leeftijd? Hoe zit het met aangiftebereidheid? Is er een 'dark number'? Zijn er nog andere bronnen? In de praktijk beschik je soms alleen over de politiecijfers. Dan moet je maar gewoon gaan roeien met de riemen die je hebt."

"Ik ben warm voorstander van stagiairs. Ik geniet van jonge mensen en van de kansen die je hen kunt geven. Vaak gaat het om een combinatie van een werkstage en afstuderen. Bij de afstudeerscriptie zien wij het liefst een onderzoeksopdracht waar wij wat aan hebben. Ja, ik vind dat stages het OM ook rendement mogen opleveren. Daarom blijven ze na hun stage vaak wat langer en krijgen ze een contract van minimaal zes maanden. Immers, voordat je rendement kan opleveren, moet je eerst kunnen 'landen'. Het rendement is er. Dus denken we ook wel eens: Oei, die stagiair gaat weg, hoe gaan we dat oplossen? Stagiairs begeleiden kost tijd. Hun begeleiders hebben meer taken, ze zijn soms op locatie en ze werken ook thuis. Ook daarom kunnen we het ons niet veroorloven om stagiairs 'alleen maar' te laten meekijken. Maar stagiairs begeleiden heeft zo mooie kanten:, regie nemen, anderen enthousiasmeren, je kennis overdragen. Begeleiders groeien óók. OM'ers die al langer bij ons werken leren ook weer van stagiaires, zo kunnen ze van elkaar veel meenemen.

We leggen de lat vrij hoog. De ervaringen met stagiaires zijn in de meeste gevallen heel positief. Een enkele keer krijgen we een stagiair die minder goed is. Dan verlengen we de stage niet. We geven dan wel feedback.

Op dit moment zitten er bij B&S drie stagiairs in het 'beleidscluster' en twee in het 'juridische cluster'. De stagiairs doen onderzoek, handelen op de juridische afdeling bijvoorbeeld klachten af en ondersteunen interventiespecialisten. Ook bij Interventie en Onderzoeken en op de administratie, hebben we goede ervaringen. Ik zie de jongens en meisjes groeien in hun rol, en dat is hartstikke mooi. Ons bieden ze nieuwe, verfrissende

Angelique Bas, afdelingshoofd beleid en strategie Noord-Holland

'Winst aan twee kanten'

ideeën. We hebben niet zo veel nieuwe instroom, maar wel veel mensen die hier al jaren werken. Als je dat kunt koppelen is dat voor iedereen goed. Harmen is ex-stagiair, over hem zijn we heel tevreden. Dan is het leuk dat je iemand een baan kunt bieden, ook al is het tijdelijk. Frederik had zijn onderzoek over de Openbare geestelijke gezondheidszorg: hoe gaan officieren met die OGGZ om? Dat was een schot in de roos. Frederik presenteerde zijn onderzoek in ons team, en inspireerde anderen. Dat vond ik heel mooi. De andere stagiairs doen en deden het ook heel goed, en ik vind het geweldig dat mensen dan door kunnen groeien naar een baan, bij ons of bijvoorbeeld bij parket CVOM als assistent officier. Stagiairs werken en leren. Ze ontwikkelen zich het best vanuit een stukje eigen verantwoordelijkheid. Het geeft ze vertrouwen. De ervaring die ze opdoen is ook voor hun CV waardevol. Als ik zelf medewerkers werf, geldt het ook: Wie een relevante stage heeft gedaan, komt bovenop de stapel.”

**Pim van Uchelen, directeur
bedrijfsvoering parket
Amsterdam**

***‘We hebben
belang bij stages’***

“Het is niet alleen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid om stageplekken voor het onderwijs te faciliteren. Het OM heeft er ook belang bij om productie- en denkkracht te kunnen binnenhalen. Daartoe hebben we in Amsterdam goed contact met het ROC, dat voor de MBO-opleiding Sociaal-juridische Dienstverlening behoefte heeft aan stageplekken. Die stagiairs zijn bij ons inzetbaar op de administratie. Dat kan op reguliere administratie zijn, maar ook op het tolkenbureau of op het Service Portaal.

Met name op HBO- en WO-niveau kunnen we plekken bieden. HBO’ers vooral als zaaksbeoordelaars, en WO’ers op parketsecretarisfuncties en bij Beleid & Strategie. We hebben hier goede contacten met de Hogeschool van Amsterdam. Wat we in de toekomst op HBO-niveau aan functies gaan bieden is nog onduidelijk. Met de Hogeschool maken we al een aantal jaar goede afspraken over stage- en afstudeermogelijkheden. Daarmee heeft de hogeschool de garantie op stageplaatsen, en weten wij zeker dat we mensen op productieve plekken kunnen inzetten.

Een ander voordeel van stagiairs: als ze later bij ons op een “echte” functie solliciteren, hebben wij al een beeld van hen. De realiteit is wel dat het OM op dit moment een krimpende organisatie is, vooral in administratieve functies. Er is nu minder behoefte aan MBO’ers en aan HBO’ers. En juist meer behoefte aan WO’ers.

Los daarvan is instroom van jongeren altijd wel prettig: het houdt je leeftijdsverdeling binnen je organisatie in balans. Het voordeel van afspraken maken met de Amsterdamse opleidingsinstituten, is dat je vooral Amsterdamse

studenten als stagiair hebt. Zij leven er, of zijn er opgegroeid. Zij vinden het mooi om juist in hun regio te kunnen werken in de opsporing en vervolging. Zij zijn – veel meer dan Vrouwe Justitia met de blinddoek om – mensen met een ‘open mind’ voor wat er in hun samenleving gebeurt. Zij kunnen verplaatsen in en oog hebben voor verdachte en slachtoffer. Zodat ze handelen vanuit begrip voor wat het individu en de omgeving nodig hebben..

Of ik behoefte heb aan stagebeleid en regels? Soms heb je er plezier van om samen landelijk dingen af te spreken, uniform onder de vlag van het Parket-Generaal. Maar op het terrein van stages is het goed dat elk parket nu zijn afweging kan maken: Hoeveel plekken kan je bieden? Wat kost het je? Wat levert het op? Daarbij is Amsterdam anders dan de parket Oost-Nederland of parket Limburg. Elke regio heeft zijn eigen opleidingsinstituten, eigen fysieke afstanden, en wellicht ook eigen behoeften. Mijn advies aan parketten? Zoek de verbinding en houd goed contact met de opleidingsinstituten in je regio. Zo verzorgen wij gastcolleges voor het UvA en VU, en geven we rondleidingen voor het ROC. Want wat voor de één een probleem is, kan voor de ander een cadeautje zijn. Laatst was de Hogeschool van Amsterdam naarstig op zoek naar pittige afstudeeropdrachten voor hun nieuwe opleiding ‘Master of legal management’. Tegelijkertijd wilde parket Amsterdam denkkracht vrijmaken om slachtoffers beter te informeren over detentieverloop van daders. Dan is één en één twee: een student die afstudeert, schrijft op dit moment aan een advies!” ▀

KORTOM

Kijk voor meer actueel nieuws op www.om.nl

FOTO ANP

▲ Douane vangt meer drugs

In de eerste helft van 2015 onderschepte de Douane 5.022 kg cocaïne, tegen 10.150 kg over heel 2014. Dat blijkt uit de vorige maand verschenen 16e halfjaarrapportage van de Belastingdienst.

Werd in 2012 nog 3600 kilo cocaïne (en 6700 kilo marihuana) gevonden, de afgelopen twee jaren bedroeg de in beslag genomen hoeveelheid via zee aangevoerde cocaïne bijna dertien duizend kilo (in 2013) en ruim tien duizend kilo (in 2014).

De 'honderdprocentcontroles' op Schiphol bij de daarvoor aangewezen 'hoogrisicovluchten' acht de fiscus nog steeds noodzakelijk. De aanhoudingen van bolletjesslikkers en andere cocaïne-vondsten laten een stabiel beeld zien. Er doet zich een groeiende smokkel van verdovende middelen voor in de postpakketten en de briefpost, mede door de toename van internethandel en de daarmee samenhangende toename van de internationale pakketpost. In 2014 onderschepte de douane ruim 2.000 kg heroïne. De vangst van ruim 1.200 kg in een vrachtwagen uit Iran geladen met tomatenpuree sprong het meest in het oog. In 2015 werd tot nu toe 59 kg onderschept. De smokkel van XTC/MDMA neemt toe. In de eerste helft van 2015 werd 856 kg in beslag genomen, meer dan in heel 2014 (650 kg). ▽

▲ Aanpak mensensmokkel

Nationale autoriteiten stellen speciale mensensmokkelteams samen om strafrechtelijke onderzoeken te plegen.

Hester van Bruggen, liaisonofficier van het Nederlandse Openbaar Ministerie in Rome zegt dat Europese landen strafrechtelijk zullen reageren op mensensmokkel.

"Honderdduizenden mensen komen over zee Europa binnen. Vorig jaar waren dat alleen in Italië al 170.000 vluchtelingen. De organisaties die deze mogelijkheden bieden, maken zich vaak schuldig aan ernstige misdrijven:

mensensmokkel, mensenhandel, witwassen, doodslag en ernstige misdrijven op zee. Alles wat we ook bij zware georganiseerde misdaad zien." Volgens de liaisonofficier bouwt Italië kennis naar deze criminele organisaties op en is Nederland met het opzetten van zo'n speciaal team bezig. Van Bruggen: "Het zou mooi zijn als andere landen volgen." ▽
(Bron: InZicht nr. 3, 2015)

▲ Enkelband voor overvallers

Overvallers die tijdens hun detentie op verlof mogen, staan vanaf 1 oktober in beginsel altijd onder elektronisch toezicht.

De enkelband wordt ingezet als onderdeel van scherper toezicht bij vrijkomende overvallers. Uit onderzoek van criminoloog Cyrille Fijnaut blijkt dat 44% van de overvallers binnen een jaar en 54% binnen twee jaar opnieuw de fout in gaat. De beslissing over verlof en de voor-

waarden ligt in handen van de directeur van de Penitentiële Inrichting en de selectiefunctaris. In het geval van elektronisch toezicht is advies van de reclassering noodzakelijk. Het blijft mogelijk om in individuele gevallen gemotiveerd af te wijken van de standaardregeling. ▶

▲ Nieuw wetboek beoogt eenvoudiger opzet BOB

De opzet van bijzondere opsporingsbevoegdheden wordt makkelijker. Dat is een belangrijk onderdeel van de modernisering van het Wetboek van Strafvordering.

In de plannen voor het nieuwe wetboek blijven de algemene uitgangspunten ongewijzigd. Dat geldt ook voor de positie van het OM. Behalve de eenvoudigere opzet van de bijzondere opsporingsbevoegdheden, komen er meer inhoudelijke veranderingen. Zo wordt de rol van de rechter(-commissaris) voorafgaand aan de zitting versterkt en kan de verdachte in die fase meer invloed op het voorbereidend onderzoek uitoefenen. Verder kan de termijn van voorlopige hechtenis langer dan negentig dagen duren als het voorbereidend onderzoek nog niet is afgerond. Ook komt er een algemene regeling met de belangrijkste rechten en plichten van de getuige. De regels over inbeslagneming worden gemo-

derniseerd en de ontwikkelingen op digitaal gebied worden meegenomen. Minister Van der Steur heeft op 30 september een 'contourennota' over de modernisering van het wetboek naar het parlement gestuurd. Naar verwachting zullen de belangrijkste conceptwetsvoorstellen in de loop van 2017 aan de Tweede Kamer kunnen worden aangeboden. "De modernisering moet leiden", zegt officier van justitie Maarten Vos (Parket-Generaal), "tot een heldere en voor de praktijk goed werkbare regeling. Met daarin een goede balans tussen het belang van opsporing en vervolging, de belangen van het slachtoffer en de rechten van de verdachte." ▶

OMGESLAGEN

Puber

"Jihadisme is een puberoplossing voor een puberbrein."

Psychoanalist en terrorismedeskundige David Kenning. NRC HANDELSBLAD, 21 SEPTEMBER 2015

Diversiteit

"Als een advocaat met een Engels accent spreekt, is dat geen probleem. Maar heeft een advocaat een Turks accent, dan gaan we ervanuit dat hij of zij de taal niet beheerst."

Organisatieantropoloog Sylvia van der Raad ADVOCATENBLAD, 10 OKTOBER 2015

Veiligheidsbeleving

"De overheid roept: er is hier een probleem en wilt u meehelpen dit op te lossen? Maar als mensen het probleem niet ervaren, dan praat je ze juist onveiligheid aan."

Marnix Eysink Smeets, voorzitter Landelijke Expertisegroep Veiligheidsbeleving SECONDANT 3, SEPTEMBER 2015

Erfgoed

"De waarde van cultuurgoederen is niet in geld uit te drukken. Dat is echt anders dan de diefstal van een fiets, een televisie of een auto."

Marja van Heese, senior inspecteur Erfgoedinspectie BLAUW, 26 SEPTEMBER 2015

SAMEN HET ONZICHTBARE ZICHTBAAR MAKEN

OP ROTTERDAM-ZUID BESTRIJDEN POLITIE, BELASTINGDIENST,
GEMEENTE EN OM ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT

Hand in hand tegen ondermijning. Op Rotterdam-Zuid is dat het devies voor politie, gemeente, Belastingdienst en OM. Samen gaan ze de wijk in. “We leggen alle informatie op tafel, en kijken wie de beste kaarten heeft.” Opportuun ging mee, de Beijerlandse laan op.

TEKST BABETH KNOL FOTO BABETH KNOL EN MEIKE WILLEBRANDS

Vrijdag 2 oktober, 14.32 uur, een smalle gang in politiebureau Maashaven

Het is spitsuur. Net voor de briefing begint lopen er iets meer dan twintig mensen door de gang, medewerkers van de Belastingdienst en gemeente meegerekend. Een officier van justitie is er vanmiddag op afstand bij, over een half uur begint de late ZSM-dienst op de Marconistraat. Martijn de Wilde, expert wijkpolitie bij de Politie Eenheid Rotterdam, wijst op een fotomuur vol dure auto's, 'onverklaarbaar vermogen' dat dit jaar al door de ondermijningsteams in beslag is genomen. Hij is de schakel tussen de uitvoerende politieteams en het project

Aanpak Ondermijning Rotterdam Zuid (zie kader). OM en politie werken daarin samen met de gemeente en Belastingdienst om - naast de aanpak van strafbare feiten - barrières op te werpen tegen georganiseerde criminaliteit. Voor De Wilde is 'afpakken' niet het hoofddoel. Belangrijker vindt hij voorkómen dat criminele netwerken gebruik maken van een versnipperde overheid. “Doordat we samenwerken zien we de verschillende gezichten van sommige ondernemers. Zien we dat een medewerker van de Belastingdienst die de boeken controleert andere antwoorden krijgt dan een politieagent of gemeenteambtenaar.”

14.59 uur, de briefingsruimte

“Doel nummer één vandaag: informatie verzamelen. Soms kan iets misschien niet interessant zijn voor het OM, maar juist wel voor de Belastingdienst of de FIOD,” zegt de Wilde tegen het team. Informatie die uit eerder optreden naar voren kwam, deelt hij zittend op een tafel in de briefingsruimte. Zoals over een bedrijfje dat een heel lage omzet draait, waarvan de eigenaar in een auto van een ton rijdt. Of over een wedkantoor waarnaar een strafrechtelijk onderzoek loopt omdat er op illegale websites werd gewed. “Alle organisaties afzonderlijk waren al met onderzoek bezig in deze wijk. Vandaag richten we ons

op het verzamelen van ontbrekende puzzelstukjes. Uiteindelijk gooi je als overheid alle informatie op tafel, en kijk je wie de beste kaarten heeft.”

15.30 uur, richting Hillesluis

Agenten-in-burger ('spotters'), hun geüniformeerde collega's in politieauto's en op scooters en de mensen bij cameratoezicht zijn over het gebied verdeeld, de kanalen van de portofoon zijn doorgenomen. De eerste mensen gaan de straat op. Richting de wijk Hillesluis, en dan met name het gebied rond winkelstraat de Beijerlandse laan. Een wijk waar een groot deel van de bewoners leeft van een bijstands-uitkering, maar – De Wilde wijst ze in het voorbijrijden aan – de Mercedesen en BMW's je om de oren vliegen. Waar bel- bruids- en juwelierswinkels blijven bijkomen, zonder dat daar altijd klandizie tegenover staat.

16.03 uur, in de auto van De Wilde

“In het voorbij gaan heb ik nu al vier mensen zien bellen achter het stuur. Maar het gaat nu niet om wat je ziet. Het gaat om wat je niet ziet.” Achter het stuur van zijn politievoertuig luistert De Wilde mee met het portofoonverkeer. Af en toe geeft hij een aanwijzing. “De rolluiken van die winkel zijn plotseling naar beneden. Kan iemand even een praatje met de eigenaar gaan maken?” De basis voor deze acties zijn de standaard politiebevoegdheden. Een verkeerscontrole. Een 'praatje pot'. Eigenlijk is het de omgekeerde wereld ten opzichte van reguliere politiewerk, schetst De Wilde. “Het gros van het reguliere werk voeren we uit op basis van meldingen of tips. Die krijgen we uit deze wijk niet. Daarom gaan we zelf op zoek. Om een wijk zo onder de loep te nemen en de ondermijnende criminaliteit bloot te leggen is naast kennis en expertise vooral geduld nodig.”

16.10 uur

Er komt een melding binnen dat de bestuurder van een witte Mercedes staande is gehouden voor een verkeerscontrole. De Belastingdienst wordt er bij gevraagd. “Heb je alvast het kenteken?”, klinkt het over de portofoon uit de mond van een belastingdienstmedewerker. “Dan kunnen we dat onderweg vast controleren.” Ook De Wilde rijdt naar de plaats waar de witte Mercedes langs de kant is gezet, maar de bestuurder kan al snel weer doorrijden. “Als tijdens een verkeerscontrole een verdenking ontstaat kun je verder kijken. Maar net zo vaak houdt het na een gesprekje op. Dat levert soms wel informatie op, in ieder geval leer je als organisaties elkaars vragen kennen.”

17.26 uur, terug in de auto

De witte Mercedes was in orde. Ook over een dikke Ferrari komt net via

de portofoon de mededeling “dat daar een minstens zo dikke salarisstrook bij hoort.” Vandaag blijft een vangst lang uit, constateert De Wilde. Een vorige inzet leverde binnen tien minuten een ‘grote vis’ op. Toen gaf de controle van een bestelbus aanleiding voor verder onderzoek. Uiteindelijk werden naast de bus twee woningen, een berging en een Land Rover doorzocht. Totaal resultaat: een paar kilo harddrugs, ruim veertig gsm’s, meer dan een ton aan contant geld en een Land Rover. Vier personen zijn als verdachte aangemerkt, een van hen zit ten tijde van de actie nog vast.

Politie-medewerkers rennen het wedkantoor binnen

18.12 uur, tijdens een maaltijd op het bureau

Het team neemt de rest van de avond door. Veel winkels gaan zo dicht. Omdat er volgens de spotters veel aanloop is, wordt besloten het eerder genoemde wedkantoor opnieuw te controleren. Om te voorkomen dat de computerschermen snel worden uitgezet of weggeklikt wordt er een plan gemaakt om ongezien dicht bij de ingang te komen. Net als steeds die dag is het een nauwe samenwerking tussen cameratoezicht, spotters en de geüniformeerde politiemensen. Die wordt kort onderbroken, door een melding over een ‘verdacht ventje’ dat met een dure ketting rondloopt tussen verschillende juwelierswinkels. Onderzoek leert dat hij leurt met zijn eigen gouden ketting, die hij wil verpanden om het weekend door te komen.

20.51 uur, terug op de Beijerlandse laan

De eerste politiemedewerkers van het zogenoemde Team Paraatheid

rennen het wedkantoor binnen. Het team treft veertien computers op rij aan waarop illegale goksites te zien zijn. Medewerkers van de Belastingdienst nemen foto’s van alle schermen en de aangetroffen administratie. Ondertussen neemt De Wilde contact op met de Kansspelautoriteit, de organisatie die toezicht houdt op kansspelen, en met de officier van justitie.

21.10 uur, in het wedkantoor

Mag de politie de computers in beslag nemen? De Wilde pakt zijn gsm en toetst het nummer in van officier van justitie Monique Reinders, die die avond ZSM-dienst heeft. Samen met de dienstdoende secretaris is Reinders bezig de zaken van die middag af te ronden. Zij geeft De Wilde toestemming om alle computers mee te nemen: “Het bedrijf was eerder gewaarschuwd voor het aanbieden van illegale goksites, die stonden nu opnieuw op alle computers open. Een check bij de Kansspelautoriteit wees uit dat het inderdaad om illegale websites

Drugs, geld, vastgoed, jeugd en branches

In september 2014 werd binnen het RIEC Rotterdam (Regionaal Informatie en Expertisecentrum) een samenwerkingsverband gestart tussen OM, politie, gemeente Rotterdam en de Belastingdienst. Dit project Aanpak Ondermijning Rotterdam Zuid richt zich op een aantal wijken waar vermenging van boven- en onderwereld plaatsvindt. Zoals wanneer criminele organisaties voor hun illegale activiteitengebruik maken van

legale diensten als transport, opslag, financiën – of winkelpanden. Naast strafrechtelijk optreden kan de gemeente op basis van een bestuurlijke rapportage een pand sluiten. De Belastingdienst kan eventueel onterecht ontvangen inkomsten terugvorderen. Binnen het project ligt de focus op drugs, crimineel geld, vastgoed, jeugd en branches. De beschreven actie in de winkelstraat valt binnen dat laatste thema.

gaat. Voldoende reden om de computers en de administratie in beslag te nemen. In illegale wedschappen gaat veel geld om en er wordt veel geld witgewassen.”

22.33 uur, buiten op de stoep

Van zes van de aanwezige klanten is een verklaring opgenomen.

Iedereen heeft het wedkantoor verlaten. Net als alle computers, vier televisies, gokformulieren waarvoor geen vergunning was, een stapel bonnetjes en een dikke envelop met contanten. De laatste die naar buiten is gegaan is de zoon van de eigenaar, hij is aangehouden als verdachte. “Staat

het gas uit? Wil je je koffie meenemen?”, vraagt een politieman hem. Terwijl de verdachte in de politiebuis stapt, draait een politieman de deur van het wedkantoor op slot.

Zaterdag 3 oktober, 17.00 uur. Aan de telefoon blikt De Wilde terug

“Vandaag is het pand door de eigenaar van het wedkantoor leeggehaald”, meldt Martijn de Wilde. “Hij kan een forse boete van de Kansspelautoriteit tegemoet zien: 7500 euro per computer. Vorige week waren dat er zes, nu veertien. “Daarnaast loopt er een strafrechtelijk onderzoek. De eigenaar van het bedrijf moet nog worden gehoord over de vorige keer, deze kwestie kan daar mooi in mee.”

Ook met de andere informatie die op en rond de Beijerlandse laan werd verzameld gaan het OM, politie, Belasting en gemeente samen verder. De Wilde: “Je weet nooit of het puzzelstukjes zijn, in die zaken die nog niet zichtbaar waren...” ▀

Laatste **5** telefoontjes van...

Stefanie Lablans

Stefanie Lablans is regiohoofd Rijksrecherche Noord-, Oost- en Midden-Nederland. Wat waren haar laatste telefoontjes?

TEKST CHANTAL PEETERS

FOTO LOES VAN DER MEER

1 Met de directeur Rijksrecherche bespreek ik de voortgang van een onderzoek naar een burgemeester in Overijssel.

Als Rijksrecherche proberen we snel te interveniëren. Door onderzoek maar wellicht ook door het geven van een advies aan de commissaris van de Koning. Die laatste heeft bekend gemaakt dat de burgemeester om zijn ontslag heeft verzocht.

Het Openbaar Ministerie zal

binnenkort beslissen over de vraag of het gaat vervolgen. Ondanks alle drukte in andere onderzoeken hebben mijn collega's de nodige avonden langer doorgevoerd om het onderzoek voortvarend af te ronden.

Ik ben ontzettend blij met deze professionele werkhouding. Het is voor alle partijen van belang dat snel duidelijkheid ontstaat in deze situatie. Helaas kan dat niet altijd, maar we streven daar wel naar.

2 Een gemeentesecretaris belt met de vraag of we willen adviseren in een aanbestedingsprocedure. Kennelijk zijn vraagtekens gerezen bij de vraag of een procedure – met betrekking van de ontwikkeling van een nieuw project – in strafrechtelijke zin goed is gelopen.

Uiteraard willen we adviseren of we op basis van onze ervaringen een verdenking van een strafbaar feit zien. We merken dat deze vraag steeds meer leeft in het openbaar

bestuur. Niet in alle gevallen is een strafrechtelijk onderzoek noodzakelijk. Ik vraag onze specialist 'aanbestedingen' om een afspraak te maken met de gemeentesecretaris. Mochten we aan de voorzijde een goed advies kunnen geven dan bespaart dit veel opsporingscapaciteit. Uiteraard zijn we dan wel afhankelijk van de openheid van het bestuur om met ons dilemma's te willen delen.

De presentaties die we als Rijksrecherche geven bij de Kringen van Gemeentesecretarissen helpen om de drempel te verlagen. Inzichten en ervaringen die door de Rijksrecherche zijn opgedaan kunnen hen helpen om signalen van ambtelijke omkoping te kunnen herkennen. Andersom hebben we als Rijksrecherche veel baat bij de casussen uit de praktijk, zodat we meer inzicht krijgen in de context van de bestuurlijke praktijk.

3 Ik heb contact met de rechercheofficier van justitie Oost-Nederland over mogelijke nieuwe Rijksrechercheonderzoeken.

We bespreken deze zaken kort inhoudelijk om te kijken of ze voldoen aan de inzetcriteria Rijksrecherche. Bij de inzetcriteria staat centraal dat het moet gaan om functionarissen in dienst van de (semi-)overheid. Het moet gaan om een mogelijk gepleegd misdrijf dat, naar alle waarschijnlijkheid, de integriteit van de Nederlandse overheid ernstig kan aantasten. Om

zaken die niet alleen vragen om onderzoek dat onpartijdig is, maar ook om onderzoek waarbij alle schijn van partijdigheid moet worden vermeden. En het gaat om zaken die vragen om de bijzondere expertise van de dienst of om zaken waarbij er sprake is van delicate verhoudingen. Naar aanleiding daarvan zal de parketleiding van Oost-Nederland een aanvraagformulier Rijksrecherche-inzet opmaken voor de CCR (de Coördinatiecommissie Rijksrecherche onder leiding van het College van PG's). Daarnaast bespreken we even kort lopende zaken in het gebied van Oost-Nederland, waar ik nu niet al te veel over kan vertellen.

4 De programmadirecteur Weerbaarheid van de Nationale Politie belt mij of ik een presentatie wil geven aan de stuurpleg van de korpsleiding.

De presentatie zal gaan over het onderzoek dat onder leiding van Annika Smit van programmabureau Weerbaarheid is uitgevoerd in opdracht van de Rijksrecherche. Het inmiddels afgeronde onderzoek richt zich op de vraag welke factoren en omstandigheden van belang zijn bij het bepalen van het tijdstip van horen (van een politie-schutter) om een zo betrouwbaar mogelijke verklaring te krijgen. Een goede gelegenheid om deze uitkomsten te delen met de politietop en meteen te wijzen op de mogelijkheid om meer kennis te halen uit de

onderzoeken van de collega's van de Rijksrecherche. Die kennis kan wellicht gebruikt worden ter voorkoming van schietincidenten.

5 De projectleider Huisvesting van het OM belt mij in verband met de inrichting van de nieuwe locatie voor de regio Noord-, Oost- en Midden-Nederland.

Collega's van de Rijksrecherche zijn de afgelopen jaren al verhuisd: het hoofdkantoor van de Rijksrecherche naar het paleis van justitie in Den Haag, en regio West 2 naar het OM-gebouw aan het IJdok in Amsterdam.

Zelf verhuizen wij begin 2016 met circa 25 collega's naar het gebouw van de rechtbank in Zwolle. Het Landelijk Parket en Functioneel Parket worden in het gebouw onze nieuwe burens. De projectleider en ik nemen nog even de laatste zaken door, zodat de planning volgens het schema blijft lopen. We proberen bij de inrichting zo veel mogelijk meubilair te hergebruiken. Uiteraard zijn alle OM'ers van harte welkom bij de opening van onze nieuwe werkplek!

- 4 staf en management studie-eiland
- 3 verloskunde kraam neonatologie medium care
- 2 pelikaan intensive care afdeling leeuw verloskunde zwangeren en high care neonatologie intensive care neonatologie high care verloscentrum en uvc Utrecht Ronald McDonald huiskamer
- 1 poliklinieken recepties 3 t/m 20 Sylvia Toth Centrum Prinses Maxima Centrum spieren voor spieren kindercentrum kinderdagcentrum kameleon
- 0 poliklinieken recepties 1 en 2 restaurant De Toverstaf kindertheater De Hoge Hoed Place2bee uitgang

Klopt het verhaal met het letsel?

ELISE VAN DE PUTTE, KINDERARTS SOCIALE PEDIATRIE WILHELMINA KINDERZIEKENHUIS UTRECHT

▲ Signaleren en het terugdringen van kindermishandeling is behoorlijk ingewikkeld. Jaarlijks worden er 119.000 kinderen thuis mishandeld of verwaarloosd. Kinderarts Elise van de Putte ziet dergelijke kinderen dagelijks binnenkomen. Het letsel varieert van brandwonden, blauwe plekken tot schedel- of hersenletsel. “Waar je vooral goed op moet letten is of het verhaal dat verteld wordt klopt met het letsel dat je ziet. Bijvoorbeeld wanneer er een kind binnenkomt met een blaar onder de voet waarvan de ouders melden dat het komt door de nieuwe schoenen van het kind, terwijl de blaar niet op een drukplek van de voet zit en het patroon eerder doet denken aan een contactbrandwond. De gedragsignalen van het kind zijn hierbij ook belangrijk.”

In het 548 pagina’s tellende ‘medisch handboek kindermishandeling’ wordt het hele traject van signaleren, mogelijke interventies en het veilig stellen van het kind beschreven. Ook is er een ‘Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik’ ingesteld waar van de Putte aan deelneemt. De Taskforce staat tussen de ministeries en ‘het veld’ in en kijkt welke acties er nodig zijn om kinderen veilig te stellen. Denk hierbij aan scholing van professionals, het instellen van een meldplicht en het coachen van gezinnen totdat de kinderen 18 zijn. Hoe helpen we kindermishandeling de wereld uit? Van de Putte: “De kunst is om naast de ouders te gaan staan en ze mee te laten denken in het dilemma dat er is: onverklaard letsel dat mogelijk is toegebracht. Ik praat niet over daders want daar ga ik niet over.”

Bij een vermoeden van kindermishandeling wordt Veilig Thuis ingeschakeld (advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling). Als zij denken aan een strafbaar feit en er is een verdachte, kunnen zij de politie inschakelen. Van de Putte: “Belangrijk hierbij vind ik dat de inzet van politie proportioneel is en wordt beperkt tot de ernstige strafbare feiten en het afdwingen van daderbehandeling. Ook is het van belang dat de politie zich niet teveel als politiemacht manifesteert en probeert om naast de eventuele daders te staan. Als direct met een vinger gewezen wordt, werkt dat vaak contraproductief. Gelukkig bekwamen politie en OM zich steeds meer en wordt er steeds beter samengewerkt met experts.” ▼